

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah

Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876.

NO. 272. — STEV. 272.

NEW YORK, MONDAY, NOVEMBER 19, 1923. — PONDELJEK, 19. NOVEMBRA, 1923.

VOLUME XXXI. — LETNIK XXXI.

PINCHOT O VERIŽENJU S PREMOGOM

Lastniki antracitnih premogovnikov naprtijo javnosti naknadne stroške poleg stroškov za delo. — Premog proizvajajoča skupina je po njegovem mnenju brezobziren monopol. — Deset železnic kontrolira 75 odstotkov proizvoda trdega premoga.

Philadelphia, Pa., 18. nov. — "Proizvajalec antracitnega premoga, ki kontrolirajo pretežno večino tega kuriva, večajo svoje naravnost izsiljevalne dobičke, katere so napravili v zadnjih par letih, ko nakladajo na ramena konsumentov ne le cega zadnjega povišanja plač premogarjev, temveč več kot znašajo plače." To je rekel governor Pinchot, ki je tukaj govoril pred American Academy of Political and Social Science.

Nagovor governorja je bil pregled vloge, katero je igral pri uravnavi stavke. Obenem je bil tudi ta govor analiza stroškov in s to analizo je utemeljil svoj priziv na governorje drugih držav, naj se mu pridružijo v akciji, koje namen bi bil uveljaviti kontrolo nad cenami premoga in dobički.

"Ves antracitni premog, kar ga je v Ameriki, leži v Pennsylvaniji," je rekel Pinchot. "Leta 1921 je osem in štirideset kompanij proizvedlo tri in devetdeset odstotkov vse trgovske toneže tega premoga in štiri in sedemdeset kompanij je proizvedlo devet in devetdeset odstotkov. Danes proizvede deset železniških kompanij nekako tri četrtine vsega tega premoga.

"Splošno se domneva, da obstajajo finančni odnosi med temi desetimi železniškimi družbami in nekaterimi takozvanih neodvisnih proizvajalcev antracita. Številna poročila trdijo, da je že dolgo obstajal in da obstaja še sedaj skupen finančni dogovor med temi desetimi železniškimi kompanijami ter železnicami, ki prevažajo antracitni premog.

"Po mojem mnenju je ta kombinacija brezobziren monopol, ki se zanima za javnost le toliko, da mora kupovati javnost njih premog za njih ceno. Delim splošno prepričanje, da dobivajo finančni interesi, ki v tako veliki meri kontrolirajo antracit od rova pa do konsumenta, obilne dobičke kot delodajalci, nato nadaljne dobičke kot prodajalci na debelo, še nadaljne dobičke kot prevažalci premoga po železnicah in v nekaterih slučajih vzamejo celo še vse, kar morejo dobiti kot prodajalci na drobno."

Glede desetih železniških kompanij, ki kontrolirajo tri četrtine vsega proizvoda trdega premoga, je rekel governor, da je bilo 58 centov pri toni največje povprečno povečanje delavnih stroškov za antracit na debelost za domačo uporabo. Premogariji so dobili deset odstotkov povišanja.

"Postavno povišanje proizvajalnih stroškov znaša torej 60 odstotkov, a vprašati se moramo, za koliko so povišali delodajalci svoje dobičke? Zadnje povišanje je znašalo 70 centov preko najvišje dovoljene svote. Nekateri so povišali svoje cene celo za 90 centov ali trideset centov več kot znašajo povečani dodatni proizvajalni stroški in nekaj je povišalo cene celo za en dolar ali več.

"Delodajalci bi morali prevzeti najmanj deset centov teh povečanih stroškov pri toni in to bi bilo pošteno od proizvajalcev. Dobitki desetih železniških družb leta 1921 proti toni so znašali 85 centov ali dvakrat in pol toliko kot v treh letih pred vojno.

"Velikost dobičkov je razvidna iz dividend, katere izplačujejo nekateri teh kompanij."

POVSEM DRUGAČNE RAZMERE V NEMČIJI

Člani nemških izobraženih slojev opravljajo številna navadna dela. — Se boljše izplačajo kot njih profesije. — Dijaki kot natakariji.

Lipsko, Nemčija, 19. novembra. V Nemčiji je napačila doba tekočih strankah profesij. Zdravniki, odvjetniki, učitelji, profesorji, znanstveniki, duhovniki, vladni uslužbeni in igralci, ki se še vedno drže svojega starega poklica, opravljajo večinoma v svojem prostem času še kako drugo delo, da povečajo svoje pišle dohodke.

Trgovina z vrednostnimi papirji ter menjavanje denarja je najbolj priljubljena oblika stranskega zaslužka za te profesionalne razrede. Med ljudmi, ki se hočejo iznebiti svojih mark, vlada veliko vpraševanje po vseh možnih varnostnih papirjih in posledica tega je, da imajo agenti, ki se pečajo s tozadevno prodajo, obila posla. Ta trgovina pa se vrši v večji ali manjši meri, na skrivnem.

Vsakdo se hoče izogniti plačevanju davkov in vsled tega prevladuje med ljudmi, ki imajo denar velika želja, da prikrijejo svoja bogastva.

Številni profesionalni možje so tudi postali agenti za prodajalce premoga. Vlada je uveljavila številne omejitve glede prodaje kuriva. Vsled tega se vrši trgovina s kurivom na skrivnem, šim kot trgovina z inozemskimi valutami.

Navadno težaško delo je dosti boljše plačano kot pa številne profesije in posledica tega je, da sprejemajo izvrstni izobraženi možje mesta hišnikov in cestnih pometačev.

Neki berlinski odvjetnik, ki je imel pred vojno zelo dobičkanosno prakso, prevaža sedaj smeti in druge odpadke ter je dosti bolj srečen kot pa številni njegovi tovariši v praktičnem postavi, ki čakajo na klijente v svojih nezakurjenih uradih.

Natakarijem se godi kaj slabo, ker jih izpodrivajo dijaki ter nezaposleni možje izvrstne vzgoje, ki so pripravljeni sprejeti vsake vrste delo, s pomočjo katerega dobe primerno hrano ter gorak kotiček za spanje.

Hotelske cene so poskočile tako neizmerno, da so se pričeli prazniti vsi veliki hoteli in da so si poiskali prejšnji hotelski gostje privatna stanovanja, v veliko radost žensk, ki imajo prostorna stanovanja ter so vesela dobiti gostov, ki jim plačajo višje cene kot pa ljudje, katere jim pošlje urad za nastanjenje.

NEWYORSKI POLICIJSKI KOMISAR NA POČITNICAH

Newyorskí policijski komisar Enright je vzel tri tedne počitnice ter se je odpeljal na Bermude. Spremlja ga njegova žena.

VELIKANSKI POŽAR V SKLADIŠČU LESA

Chemainus, B. C., 18. nov. — Požar je uničil tukaj velikansko skladišče lesa ter povzročil za pol milijona dolarjev škode. Vse gašenje je bilo brezuspešno.

ANGLEŠKI PARNIK V NEVARNOSTI

Norfolk, Pa., 18. novembra. — Sem so dospela brezvična poročila da je angleški parnik Miraflores nasel ob georgijski obali. Trije parniki so mu odpuli na pomoč.

KANDIDATA ZA PREDSEDNIŠKO MESTO

Slika nam kaže znamenitega demokrata Williama McAdooja in republikanca Hiram W. Johnsona. Če bosta na narodnih konvencijah nominirana, bosta pri prihodnjih volitvah kandidirala za predsedniško mesto.

FRANCOZI HOČEJO ODRŽATI RUHR

Predzren govor francoskega ministrskega predstavnika Polineara. — Porurja ne bodo zapustili, dokler ne bo Nemčija povsem oslabiljena.

Pariz, Francija, 18. novembra. Včeraj je govoril francoski ministrski predstavnik pred odborom za trgovino, industrijo in poljedelstvo. Odločno je poudaril, da je že zdavnaj odbila ura konejsj.

Najbolj značilne so naslednje njegove besede: — Nemčiji ne smemo dati prilike, da bi se pripravljala za napad. To bi bil zločin proti prihodnji generaciji. Ta zločin pa moramo preprečiti.

Zatem je omenil zadnji govor angleškega ministrskega predstavnika, v katerem je govoril o razpuščenju entente, če Francija ne bo odnehala.

— Pa naj se zgodi to ali ono Francija bo vztrajala na svojem stališču in ne bo nikdar obžalovala tega kar je storila v Porurju. Ponovil je svojo trditve, da se Nemčija pripravlja na novo vojno ter da ji bodo Francozi prečitali račune.

Navdušeno je vzkljnil: — Mi, ki smo tako žrtvovali, bomo znali varovati sadove drago kupljene zmage.

Poincaré je baje sklenil zasesti Barmen in Elberfeld ter zadobiti kontrolo nad vsem železniškim sistemom v Porurju.

V vseh njegovih naporih ga bodo brezpogojno podpirale centralno-evropske države Čehoslovaška, Poljska in Jugoslavija.

— Francozi bodo ostali ob Renu toliko časa, da bodo vsi pogoji versajlske mirovne pogodbe do pičice izpolnjeni. In ko bodo izpolnjeni, bo Francija še toliko časa počala, da se bo popolnoma zavarovala proti vsakemu napadu.

NEMŠKA VLADA NI PROTI TAJNIM VOJAŠKIM ORGANIZACIJAM

Berlin, Nemčija, 18. novembra. Socijalistično glasilo "Vorwarts" je objavilo značilen članek, v katerem pravi med drugim tudi naslednje:

— Vlada je pred kratkim zatrdila, da bo razpustila vse tajne vojaške organizacije. Dosedaj pa niti z mezinem ni ganila. Nazadnjaške vojaške organizacije se razvijajo z vednostjo vlade.

V AMERIKI JE DOSTI ZDRAVNIKOV-MAZAČEV

Velikanske sleperije s zdravniškimi diplomami. — Mazači so dobivali diplome z univerze v Kansas City. — Splošno podkupovanje.

Hartford, Conn., 18. nov. — Jutri se bo začela pred vseporoto velika obravnava, koje namen bo dognati, koliko je v državi Connecticut resničnih zdravnikov in koliko je mazačev, ki so si na japonski način pridobili doktorske diplome.

Generalni državni pravdnik Aleorn je izjavil, da tudi po New Yorku mrgoli takozvanih "zdravnikov".

Mazači so dobivali proti dobremu plačilu doktorske diplome s Kansas City College of Medicine. Ta zavod je pred kratkim faliral. "Studenti" so zatem podkupili razne zdravnike, ki so v njihovem imenu napravili skušnjo pred državnimi oblastmi.

Na ta način je nastalo po vzhodnih državah na tisoče "zdravnikov", ki niso večji svojega polja.

LUDENDORFF NI OBOŽEN

Berlin, Nemčija, 18. nov. — Včeraj je bilo oboževanih osem oseb velezdaj, ker so se udeležile zadnjega upora na Bavarskem. Med njimi sta fašistični voditelj Hitler in bivši policijski šef Poehner.

Ludendorffovega imena ni med oboževani. Obravnava se bo vršila v najkrajšem času, vendar je izumljivo, da bi bil kateri obojen na smrt, kljub temu, da določa zakon za velezdaje smrtno kazen.

Oboževanci bodo zagovarjali najboljši nemški zagovorniki.

UMOR IN SAMOMOR

Havana, Kuba, 18. novembra. Na najbolj prometni ulici je ustrelil Španec Julian Perez svojo ženo, nato pa še samega sebe. To je storil v navzočnosti svojih dveh otrok.

PET LADIJ Z ZGANJEM

Šest milj vzhodno od Five Fathom svetilnika je zasidranih pet ladij, ki so polne žganja in drugih alkoholnih pijač. Ribičem ponujajo žganje in sicer po \$40 za zaboj. Kapitani čakajo ugodnega trenutka, da stopijo v stik s tukajšnjimi butlogarji.

LAKOTA IN NEMIRI NA PORURSKEM

Po Essenu je divjala pravcata bitka. — Nastopniki so bili za barikadami in v strelnih jarkih. — Spopad med separatisti in državljani v Bonnu. — Brezposelni so se posluževali proti policiji ročnih granat. — Protest nemške vlade proti podpiranju separatistov. — Značilno povelje angleškega poslanika.

Duesseldorf, Nemčija, 17. novembra. — V Porurju se vrše veliki nemiri in kravali. Pri tem pa ne pridejo toliko v poštev velike skupine brezposelnih in lačnih kot pa nemški separatisti, proti katerim ljudsko ogorčenje vedno bolj narašča.

Včeraj so se spopadli v Heimburgu pri Bonnu kmetje s separatisti. Obe stranki sta se posluževali revolverjev in ročnih granat. Trije kmetje in petnajst separatistov je bilo mrtvih.

Tudi v Bonnu so se vršili podobni spopadi. Šele, ko so bile poslance proti demonstrantom zamorske čete, je zavladal mir.

V Essenu, Steele, Kray in Rothausen so začeli ljudje kar na debelo pleniti trgovine. Policija je bila brez moči. Včerašnji nemiri v Essenu, so bili najresnejši, kar se jih je doslej pripetilo.

Nemško kakortudi francosko časopisje poroča, da so se brezposelni v prvi posluževali ročnih granat proti policiji. En policist je bil usmrtjen, dosti drugih pa ranjenih. Kakšne izgube imajo brezposelni, se dosedaj še ni moglo dognati.

Demonstracije so se začele pred Kruppovimi tovarnami. Ljudje so zahtevali večje plače.

Nezadovoljncem so se pridružili brezposelni ter z njimi vred skušali opliniti Kruppove zaloge živil.

Policija je imela čez glavo dela, da jim je to preprečila. Na Burgfeldstrasse se je vršila bitka in sicer po vseh vojnih predpisih. Brezposelni so izkopali strelne jarke ter postavili barikade.

Poskušali so zasesti mestno hišo, pa jih je pregnala policija s pomočjo zamorskih vojakov.

Še danes patrolirajo po vseh ulicah francoski oklopni avtomobili.

Vsled neprednih in napetih razmer zapuščajo Nemci Porurje.

Berlin, Nemčija, 17. novembra. — Nemška vlada je protestirala pri francoski vladi čez, da francoske okupacijske oblasti podpirajo poreske separatiste.

Separatisti organizirajo s pomočjo francoskih čet oborožene oddelke, ki plenijo po mestih in uganjajo druga nasilja.

Kljub temu, da je vse to natančno dokazano, je Francija tozadevne obdolžitve odločno zanikala.

Berlin, Nemčija, 17. novembra. — Angleško poslanstvo je nasvetovalo svojim uslužbenkam, naj se vrnejo v Anglijo, češ, da se bodo vršile pozimi v Nemčiji velike demonstracije in da ne bo nihče varen življenja.

Temu angleškemu svarilu pripisujejo nekateri veliko važnost.

Manokovo, Nemčija, 18. novembra. — Položaj v bavarskem Pfalzu se bliža krizi. Francozi javno podpirajo vsako separatistično gibanje.

Diktator von Kahr je izdal včeraj povelje, s katerimi prepoveduje časopisom pisati in razpravljati o procesu, ki se vrši proti ošbam, katere so se udeležile zadnje vstaje.

Tudi glede preiskovanja privatnih stanovanj ne sme časopisje poročati niti besede.

Bavarski žurnalisti so vložili proti temu odloku odločen protest.

Berlin, Nemčija, 17. novembra. — Ko so kanclerja Stresemanna zavrnilo vse stranke desnice, skuša skleniti kompromis s socialisti.

Na vsak način si hoče zagotoviti njihovo nevtralnost, če bo prišlo do glasovanja v državnem zboru.

Državni zbor se bo v torek sestal.

Vodstva vseh strank so se včeraj posvetovala glede svoje bodoče politike.

Le malo upanja je, da bi Stresemann ostal na krmi. On želi, da bi Ebert razpustil parlament, nakar bi lahko že vsaj par tednov vladal kot diktator.

Ebert se pa zanekrat še ni dal pregovoriti.

UMORA OSUMLJENEGA FANTO SO IZPUSTILI

Philadelphia, Pa., 18. novembra. Danes so izpustili iz zaporov šestnajstletnega Ernesta Fascendo, katerega so dolžili, da je umoril 16-letno Emmo Dickson v Milville, N. J.

Fantu niso mogli dokazati nobene krivde.

ZEIGNER JE RESIGNIRAL KOT DEŽELNI POSLANEC

Lipsko, Saška, 18. novembra. — Bivši ministrski predsednik Zeigner, kojega kabinet je državna bramba nasilno odstavila, je resi-

gniral kot deželnozborski poslanec.

Tega ni baje storil iz političnih vzrokov.

KOLEDAR

za leto 1924

STANE SAMO 40c

Naročite ga takoj, da ne boste brez njega

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt St., New York

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVIJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU

te potom naše banke izvršujejo zanesljivo, hitro in po nizkih cenah:

Včeraj se bile naše cene sledeče:

Jugoslavija: — Raspoložljiva na sadnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Kranju, Celju, Mariboru, Dubrovniku, Splitu, Sarajevu ali drugod, kjer je paš sa hitro izplačilo najugodnejše.

1000 Din. \$12.30
2000 Din. \$24.40
5000 Din. \$60.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot en tisoč dinarjev računamo posebel od 15 centov za poštnino in druge stroške.

Italija in zasedene ozemlje: — Raspoložljiva na sadnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu. Opatiji in Zadru.

200 lir \$ 9.70
300 lir \$14.25
500 lir \$23.25
1000 lir \$45.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 200 lir računamo posebel od 15 centov za poštnino in druge stroške.

Na pošiljke, ki presegajo znesek pet tisoč dinarjev ali po dvatisoč lir dovoljujemo po možnosti še posebel popust.

Vrednost dinarjem in liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepričakovano; in tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Računamo po ceni onega dne, ko nam dosepe poslani denar v roka.

Stroški izplačil v ameriških dolarjih glette poseben oglas v tem listu.

DENAR NAM JE POSLATI NAJBOLEJ PO DOMESTIC MONEY ORDER ali pa New York Bank Draft.

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street Tel.: Cortlandt 4667 New York, N. Y.
Glavno zastopništvo: Jadranska Banka.

Na Bledu.

Povest. — Spisal Rado Murnik.

(Nadaljevanje.)

12.

Zvečer je pravkar odzvonilo sobotni delopust, ko sem se odpravil k Balenovićevim. V elegantno urejenem majhnem salonu sem našel gospodično Olgo in Brigitto, doktorja Zalokarja pa Jurinea in Ovnove. Debeli gospodična Ogrizova Brigita, kakor za kazen za sita v črnosivem vroču, si je na mlo stekla očena rdečbaršnatu divanu hladila občirna lica z ne posebnim dragoceno pahlačo in ako jurneto kritično motrila raznočno pohištvo, debele preproge in širokopresne pastime v velikih vazah. Poleg nje je sedela njena prijateljica gospa Ovnova v vijoličasti obleki, ki je delala njen bledi obraz še bolj zelenkast in pust.

Moj "mali stric" Janko Zalokar je pripovedoval, da so koncem 18. stoletja jeli blejski župniki in dva otoka duhovnika saditi vinski trto in po dvajsetih letih pridelali vsako jesen vsak po petsto do osemsto bokalov vina, ki je bilo dobro kakor dolensko, če si mu prinešal laškega mošta. Tudi pod blejsko skalo je bilo trnje. Se zdaj pravijo temu kraju "Nograd" in otoci hodijo menda se dandanašnji tjakaj gozdje zobat kakor pa glave v Vodnikovih časih...

Mimo temno zelene, napol odgrnjene zavese sem videl v sosednji sobi. Ondi je bila pogrnjena dolga miza, okusno okrašena s šopki in jelovimi vejicami ter bogato obložena z delicatami, mizno pečenke in pečivom. Nemirna svetloba mnogih sveč je igrala na srebrnih krožnikih, na finih posodah za pivo in vino in na pisanih likerskih steklenicah, ki so vabljivo gledale iz lično pletenih pozlačenih košaric.

"Konec!" je otvorila gospodična Feřl! Neumljenimi tepeni klavir se je tresel in stokal. Njen sopran je bil suh, okrahan, cikast. Včas je fanatično zmajala z glavico, kakor bi hotela košljive visoke glasove po vsaki ceni iztržiti iz napetega vratu. Dozdevalo se mi je, da jo je zloben sovražnik priklenil na klavir in da obupana reva maha z obema rokama in kliče rešitelja! Padel ji je glavnik iz las; doktor Jurinea ga je hitel pobirati. Upal sem, da bo sedaj nehala. Toda brutalna devica ni poznala nobenega umiljenja v svoji umetnosti. Z dolgimi koščenimi rokami je na vse kriplje udarjala in razbijala kot drvar, vrhutega pa je cvčila in razgrajala kakor obsedena.

Mati Genofefa je vsa blažena pogledovala sedaj mene, sedaj hčer.

"Ali slišite?" je zatrkala. "To je igra! To je petje! Kaj, gospod višji oficir!"

"Milostiva, kaj takega človek ne sliši vsak dan na Bledu."

"Moje punce znajo igrati tudi po pogrnjenih tipkah, kakor mladi Mozart!" se je zopet obrnila k meni. "Morda še ne veste, gospod Kalan, da znajo svirati tudi z zavezanimi očmi. Verjamete?"

"O — verjamem, milostiva, verjamem!"

"Jez bi jih najrajši poslušal z zavezanimi očmi!" je zašepetal Janko meni.

Naposedel je klavirna klavirturizirala vendarle nehala; zato smo ji hvaležno ploskali. Za njo je igrala gospodična Olga parafrazo Rdečega sarafana, že po aradnele ruske pesmi. Njena igra se mi je po peklenskem divjanju Feřinemu zdelala ponirjujoča angelska godba.

Gospa Ovnova je kislno pogledala lepo dekle in jela glasneje govoriti, da bi motila igralko: "Gospodični Olgi manjka vaje. Manjka ji prave spretnosti in gibkosti ročnega sklepa in prstov. Ali to utegne gospodična že še popraviti. Moje hčere se vadijo vsak dan po več ur, tudi s skalami in etidami! Gospodična Olga igra nekaj lahkega. Moja dekleta pa ljubijo težke skladbe! Kaj ne, gospod Kalan?" je vprašala tiše, "igra gospodična Olga se ne da primerjati z igro moje Feře!"

"Res, milostiva, ne dá se primerjati!"

Olga je žela burno pohvalo in moralno ponavljanje. Potem je sviral vedno elegantna in sarmantna gospodična Nada Forsterjevo koncertno ilustracijo: Po jezuru

bliz Triglava. Zlasti mi je ugajala melodija v basu; glasila se je otožno in skrivnostno globoko kakor zamolklo zvonjenje zvona, utopljenega na dnu jezera. Gospodični Nadi je pleskal zlasti doktor Jurinea. Nato pa sta planili Hilda in Lavra iz rezerve in nas pitali s sentimentalnimi publicami, s skladbami, katerim že preti prokletstvo smečnosti in katere Nemci imenuje "Salonschmachtetzen".

Jela nas je tlačiti pristna salonska mōra. Zato nas je bistrovidni Balenović povabil v stransko sobo in pri obilo obloženi mizi se je jelo slavno občinstvo zopet resnično ogrevati. Ovnove dame so sicer poudarjale, da so že doma večerjale; navzlic temu pa so se odlikovale z uničevalnim apetitom egiptovskih kobilic.

"Gospod doktor ne ljubite glasbe!" je vprašala Janka gospa Ovnova, ki se je spomnila, da ni aplaudirala ne Hildici ne Lavrici ne Feři.

"Ne vsake, milostiva! So hudobna bitja, ki jih ni kar nič sram, da gonijo dan na dan ene in iste skladbe ob odprtih oknih, ob popolnoma odprtem klavirju, brez 'volka'. So hudobna bitja, ki s svojim kričanjem ali pa z nalašč za to pripravljenimi mučilnimi trodji trpinčijo ušesa nedolžnih žrtev, ki jim niso storile ničtoli nič zalega. Tako skrunijo in profanirajo sveto umetnost!"

"Kakor na primer jaz!" je segla vmes gospodična Nada.

"De presentibus nil nisi bene! — Prisotne le hvalimo!" se je ognil doktor in nadaljeval: "Da se morajo ubogi poslušalci po vsej sili naslajati s takimenovano godbo, to je rafinirana javna nasilnost. To bi bila najbolj barbarska poostrežen surne kazni! Opieja ljuhezen staršev sili tudi enadarnje otroke, da se učé na klavir. Saj se učé tudi sosedovi! Poslušati ačenece ob klavirju ali gosli je nekaj strašnega! To je ena onih muk, ki jih je Dante pozabil opisati v svojem Peklu. Gospoda moja, kaj je hušje od takega strahovitiga godeca v sosedini!"

"Dva taka godeca!" se je bistro odrezal gospod Zlatoust Ovn, ki je rad sanovo lakiral stare dovipe.

"Ako naslika moj sosed kaj slabega — naj! — saj mi ni treba gledati njegovih zmazkov! Ako napiše moj sosed slab roman ali zverži šepave verze — naj! — saj mi jih ni treba brati! Ali gorje tebi, ako stanuje zraven tebe pianist ali goslar! Moraš ga poslušati, moraš se 'naslajati', ali pa si zapečatiti ušesa z voskom po receptu Odisejevega. Na take glasne instrumente naj bi se učili le posebno nadarjeni učenci, učiteljem pa naj bi primerno povišali plačo. Paglavci pa naj bi se rajši vadili na citrah ali na gitari ali pa na glavniku s papirjem! Citrafi ali na gitaro brenkati je mnogo lažje in se ne sliši tako daleč."

"Mene razveseli dobro pripravljena fižolova salata stokrat bolj kakor najboljša sonata!" je označil odkritosrčni gospod svetnik Ovn, ki si je navzlic pisanim pogledom prelube suproge marljivo natakla izbornega hrvaškega vina iz Balenovićevih vinogradov. Gospa je težko zatajevala svojo jezičo. Gazda ni hotel nikomur nasprotovati; včas si sta mu vzdignila konec dolgih brkov, kakor bi stiskali ustni. V družbi se je pojavljala neprijetna napetost.

Tedaj je balansiralo vedno veseli svetnik Ovn h gospodični Ogrizovi, pritisnil desnico na srce, dvignil z levega zelen kozareček, mlo pogledal debelo Brigitto in vzdihnil: "Velerodna gospodična, gotovo ste opazili že zdavnaj, kako živo se zanimam za vas! Vaša krasna postava, vaše sladke oči, vaša angelska lepota!"

"Ah, gospod svetnik, nehaite, nehaite!" se je sramežljivo branila Brigita. Genofefa pa je zabrekala: "Popolnoma je prismojen! Ali se to spodbodi?"

Veseljak se je prisrčno smejal, kakor bi ga neizrečno veselilo, da ga snatra kdo za popolnoma prismojenega. "Vaša angelska lepota me je očarala!" je sladko zagodel. "Prosim vas, gospodična Brigita Ogrizova, nikar ne dovolite o gorčnosti mojih občutkov in dovolite mi, da vam na čast izprijem ta kozareček 'charme'!"

(Dolje prihodnjik.)

Slike iz Nemčije koncem oktobra.

Regensburg-Berlin-Dresden-Breslau. — Cene, valuta, kurz, multiplikator. — Trgovina, advokatura, gostilne. — Ulica, beda in drugo. — Prostitucija je izredno razvita. — Po 200 deklet v skupini.

Od šeste zjutraj do sedme zvečer sem se 15. oktobra vozil iz Passaua do Regensburga. Vmes sem se ustavil še na manjši postaji. Vozil sem se v II. razredu D-vlaka in za 300 milijonov mark. Kolikor vidiš pri železniški vožnji, je še povsod red, čistost, točnost, mir. Niti minute zakasnitve. V Passau so nas pozvali, naj menjamo svoj denar. Za dolar si dobil 3 in pol milijarde, za čehoslovsko krono 11 milijonov, za dinar 45 milijonov. — Vlak ima tri razrede, ljudje običajni, še dovolj eleganc. Sploh ni bilo opaziti tu nič abnormalnega.

Regensburg je sedaj mrtvo mesto. Tramvaj več ne vozi, ker mesto več ne zmore izdatkov. Hoteli so dobro založeni, in obed, prvovrsten, — je stal 600 milijonov. Hotelska soba, prima, 700 milijonov. V mestu, po ulicah, uradih, trgovinah, bankah vse "normalno", absolutno mirno, le neizmerno mrtvo. Starega živahnega Regensburga več ne spoznam! Vendar ni sledu ne o Hitlerjevih ali drugačnih oboroženih tolpah, ne o monarhistih, ne vidiš ne vojaštva niti policije, niti gladnih ljudi, — izkratka, dolgaes je!

Otdod v Berlin z nočnim D-vlakom. V navadnem kupeju izvrstno spim; II. razr., blazine so siroke, čiste, mehke. Vso noč me stane 4 milijarde mark. Točno po voznom redu ob 3/8 zjutraj izstopim na berlinskem Anhalter Bahnhof, kjer se ti nudi ogromna slika: Nepregleden promet, brezprimern red! Kupim si Kursbuch za 3 in pol milijarde, — razmeroma drago. Potem hajd v mesto, katere poznam še iz mladih dobe. In kakor nekdanj, tako je tudi danes prva slika: Med 8. in 9. uro se prvi preseljevanje naroda. Iz predmestij hiti z raznimi vlaki, trami, busi. Untergrund in peš ogromna množica v osrčje, in trgovski del, v city; nastavljenici in nastavljenke kontorjev, bank, trgovin, pisarn, uradov, delavnic. Toda ko prihajam v city, je slika druga, kot nekdanj. Večina velikih trgovin ima železne oknice zaprte, ali pa vsaj rouleaux do polnoči.

Razen hude Genofefe smo se smejali vsi, tudi Brigita! Mimosa pudica je bila vesela, da je vsaj enkrat v svojem življenju slišala take besede. Poslej smo se zabavali zopet z živahnimi Feři se je dobrihala in sladkala Balenoviću; bila je je sama navnost in nedolžnost. Hilda je oblegala Janka, Lavra pa je delala zgago Olgi in meni. Genofefa in Brigita sta stekali o pokvarjenosti modernega sveta. Tudi doktor Jurinea in Nada sta imela svoje pomenke. Svetnik Ovn je bil čimdalje bolj rdeč, navdušen in glasan. Vrtal je s kazalcem pred sabo, se krepčal z bakersko vodico in oznanjal evangelij svoje vesele filozofije.

Po črni kavi se je dvignila teta Brigita; spremlil sem njo in Olgo. Medpotoma je teta neumljenice grajala, da je bila Nada preveč dekoltirana; da je preočitno kotetrala; da je bilo pivo pretoplo. Tetabolj je hvalisala Ovnove "umetnice"! Midva z Olgo sva mogla le malo govoriti.

Po ulicah, na vrtovih in v gajih je bilo že vse tiho in prazno. Glasno so odmevali naši koraki ob hišah... Le prekmalu smo se morali ločiti.

Počasi sem se vračal domov. Mesece in zvezde so zagrinjali debeli oblaki. Obrežno dreve se je spajalo v ogromno senco. Še vedno sem slišal Olgin glas, še vedno sem videl pred sabo Olgino lepo postavo, zagonetne oči in prožne ustne.

Pri Zoretovih je gorela luč in za hišami je otožno skovikalo čuk. Mahoma mi je ustavilo korak. Zdi se mi, da slišim tiho obupno ihtenje Osojnikov Minke. Globoka žalost mi osvaja srce. Poslušam. Vse molča. Vse spi. Le skrivnostna polnočna sapa tiho, tiho vzdihuje v Osojnikovih jabanah... Jezero je nesprično, črno, kakor bi ga odeval arhvaški zamet.

(Dolje prihodnjik.)

vice spuščene. Ogromni Wertheimov Warhenhaus je zaprt, izvzemši dva postranska vhoda. Najbolj je promet omejen v manufakturnih trgovinah. Druge prodajalne so deloma odprte od 9. do 12., 3. do 5. ali 6.; razsvetljava je predraga. Predmeti v izloženih oknih imajo tekoče številke. Kaj pomenijo, razvidiš iz razobešene tabele cen. Pri vsaki točkoči številki je na tabeli zapisana cena za določeni predmet. Cene še spreminjajo — navzgor — po dnevnem kurzu marke, 2 do 3-krat na dan, in "gor numeriranje" se ne vrši na izloženih predmetih, marveč se na tabeli cene spreminjajo. Opoldne zaidem v boljše restavracijo na glavni prometu ulici — evo zlata valuta. Juha stane 20 do 40 pfenigov, pečenka 50 do 120 pfenigov sladka jed 40 do 80 pfenigov itd.; vrček piva 30 pfenigov. Vrh jedilnega lista pa najdeš tako zvani multiplikator, t. j. sedanjí borzni kurz zlate marke, dnevno 2 do 3-krat spremenjen. Zjutraj je borzni multiplikator n. pr. znašal 1 in pol milijarde za 1 zlato marko, zvečer 2, drugi dan 3, četrti 5 itd. Železnice pa niso sledile — niso mogle slediti temu naraščanju, zato so s svojimi cenami zaostale. Dne 20. oktobra so n. pr. železnice imele multiplikator 120 milijonov, borza pa 2 in pol milijarde. Od 20. oktobra dalje so šle na 600 milj. borza pa n. pr. 23. okt. na 9 milijard. Zato so nemške železnice danes najcenejše na svetu. Za 10 dinarjev se pelješ v I. razredu D-vlaka 200 km daleč. Untergrundbahn je računala 22. okt. za vsako postajo 10 milijonov, tramvaj pa Einheitsarif 120 do 200 milijonov.

Aschinger je znana restavracija. Pred vojno sem dobil pri njem tzv. Bierwurst, vrček piva ter svobodno množino kruha, gorčice in redkvice za ogromno svoto 30 pfenigov. Dne 22. okt. sem za klobasico samo brez dodatkov dal ravno 1 milijardo. Primera učinkuje smešno. Pač pa sem videl pri Aschingerju novo sliko: Mali rentirji in drugi prosjaki ter čelabirše inteligence prihajajo pobirat ostanke in prosijo goste, da bi smeli za njimi — polizati krožnike...

Po ulicah kričijo: "Lo-kaal-anzeiger, die Vooss, Tagesblatt!" Dne 15. okt. sem dal za 1 iztis 50 milijonov mark, dne 22. okt. pa 300. Dečki kričijo, prodajajo, konzum novin je kakor vedno prav velik. Opoldne dominira "Berliner Zeit am Mittag". Na Untergrundu vidiš mnogo "Vorwaerts", pa tudi številne "Rote Fahne". Promet je grmeč, nagel. Unter den Linden in na oglu te ulice s Friedrichstrasse je gneča kakor vedno in je ta še dokaj elegantna. Tu vidiš dame, — mnogo iz demi monde — mase tujcev, in mase tipičnih šiberjev. In lišiš med nemščino tudi številne Ruše, Francoze, Anglosase, ko prisluškuješ govoric. Oficir je z ulice izginil. To je nova doba. Nekoč se je tedi sprehajala gerd. Sicer pa je prevelika eleganca izginila; v gledališču zvečer nisem videl niti ene "velike toalete", nič lišpa, zapestnice, agraf, diamanov itd., kakor nekoč. Pa ne radi večje solidnosti, — ves ta nakit je izginil v omare ali safes iz strahu pred ropom ali napadom zavistnih in bednih. Če hočeš videti v Berlinu nekaj pretirane ne-solidne elegancje, pojdi v znana večja nočna zabavišča. Polna so, kakor panj, buče kakor tovarna; tu najdeš vse, kar nudi Babilon naše dobe. Ženske, godba, sekt, borzne tipe, filmski angažman, — izbira! Cene? Boca vina 4—10 milijard, sekta 10—20 milijard. Ali pa greš v kino? 20. okt. je vstopnica stala 2 do 600 milijonov, orkesterski sedež I. vrste v gledališču poldrug milijon. Sedaj morda pet ali deset ali dvajset milijard!

Unter den Linden v bližini proslulega Cafe in čokoladne hiše Sarotti najdem pod lipami originalno banko. Zvečer so se koldvorske menjalnice zaprle "wegen Bargeldmangel" tu "pod lipami" pa so 4 mladi čifuti postavili lesen kiosk, napisali nanj "Wechselstube" in pričeli svoj promet. Prvi mladenič je zunaj na ulici urejeval in razvrščal ponudnike, trije pa so poslovali znotraj. Eden je računal in napovedoval, drugi je sprejemal tujo valuto, tretji izplačeval nemške marke. Ta je sedel pred velikim zabojem, polnim neštetihi milijard. Ljudi se je kar trlo. Eden je prinesel 10 čehoslovških kron, drugi pol dolarja, tretji pet funtov, četrti 100 lir; bili so pa tudi kitajski yeni, indijske rupije, milrejs, pesetas, leji, pijastri, sploh denar vseh vrst in od povsod. Čifutki so poslovali z obědovanja vredno, uprav ameriško naglicio, točnostjo, kakor mašine. Dajali so 135 milijard za funt, 70 za dolar, 22 za 10 čehoslovških kron; za 100 dinarjev sem dobil 80 milijard. Zamena je šla hitro. Zadnji mi je stisnil v roko en bankovec za 50 milijard, 3 po 10, pa me je že odneslo. "Milijarde" so na eni potiskane, na drugi bele, kakor etikete na vinskih steklenicah...

Kakor mi je dopuščal čas, sem hodil ogledovat, poizvedovat, primerjat. Trgovine z luksuzno robo, n. pr. juvelirji ali boljše oblačilnice itd., prodajajo le za zlato ali tujo valuto. Prodajalec ti pri tem omeni da je takšen kup še najcenejši. Če hočeš plačati v markah, je obětno dražje! V trgovinah z živili pa morajo prodajati za marke, ker bi bedni in najbednejši sicer postali opasni.

Pričetkom prejšnjega tedna se je v Berlinu naenkrat iznova pojavil "Rucksackverkehr", kakor pri nas leta 1918, samo v neprijetno večjem obsegu. Procesije z nahrbtniki se pomikajo s koldvorov, polnijo predmestne vlake in prinašajo krompir, krompir, krompir. Pa drva, ali maslo ali zelje. Zasilna privatna aprovizacija. Pred preki in trgovinami na drobno že zopet stoji poloneze čakajočih. Na trgih za živila so vsak dan prepri, kravali, pa tudi že plenitve...

Pred parlamentom je mir. Vojaštva ne vidiš. Popolnoma je izginila piketaha ki jih je nekoč povsod mrgolelo. Sedaj je redko srečaš zeleno "Schupo" ali plavo "Sipo" obe s čako. (Schutzpolizei, Sicherheitspolizei). In vidiš, zlasti takoj izven glavnih prometnih ulic, pa tudi že na njih, nešteto prosjakov. Če jih pozorneje posedaš, spoznaš go obrazu, obleki in izrazu, da so vsi pripadniki srednjih slojev, inteligence, in jih je nova doba brez umiljenja vrgla na cesto.

Uradniki, državni in zasebni, dobivajo svoje prejemke tedensko, po indeksu, za nazaj, tako da v sredo šele izvedo, koliko so prejšnji teden zaslužili. Nižji uradniki kontorjev in pisarn, n. pr. tipikarice, dobivajo tedensko 10 do 15 milijard. Advokati imajo nabite na vratih oglase, da znaša minimalni tarif za nasvet ali kratko konferenco 1 marko v zlatu, udeležena pri nareku na okrajnem sodišču (Amtsgericht) minimum 3 zlate marke, pri zbornem sodišču (Landgericht) minimalno 6 zlatih mark. To je minimalni tarif. Za zdravnike nisem izvedel drugega, kot da morajo stranici plačevati v angleškem denarju. Fijaker in auto imata svoj temeljni tarif, pomnožen z dnevnim multiplikatorjem. Za 3 km vožnje od Anhalter — na Lehrterbahnfor, s kovčgom, sem dal 2 milijard, torej malenkost.

Za splošno orientacijo v cenah velja: Cene na debelo so glede običajnih predmetov industrije dosegle in deloma že presegle svetovno pariteto. Tako je n. pr. premog obětno dražji kakor v Jugoslaviji. Cene drugih industrijskih izdelkov v veletrgovini se bližajo svetovni pariteti. V mali prodaji pa cene ne morejo slediti! Mali trgovec zato prodaja in obrt sta zato poleg "inteligence" najhuje udarjena ter sta v nevarnosti, da sploh izgubita svoj imetek. V mali prodaji je stvin ter v manjših restavracijah pa cene še ostajajo daleč pod pariteto. Masa se torej nevdružno proletarizira in pauperizira, ker ne more a cenami v trgovini in v

obrti na drobno ter z mezdo za delo slediti pariteti. Najcenejši je zato "der taegliche Dienst", bričve, čistilec čevljev, posluga, nosač itd., ki delajo vsi mnogo pod ceno, jedva desetino tega, kakor pri nas. Nosač je n. pr. nosil moj kovček pol ure daleč in zahteval 200 milijonov! Zato pa je razmeroma draga dušna hrana. Nemška knjiga je danes izenačena s svetovno pariteto, bliže angleški, m je torej dražja kot francoska, italijanska ali jugoslovanska knjiga.

Tujec si mora svoj denar menjati vsak dan sproti zjutraj; če si menjaš denar za več dni, si izgubil svojo prednost in plačal za vsak predmet več, kakor pri nas doma! Sicer je pa za tujca orientacija v cenah lažja, ker jih primerja s svojo valuto. Nemški domačin je desorientiran in ne ve, ali živi drago ali poceni. Mora pač pogledati, koliko denarja ima, in se po tem ravnati. Na plačilni dan zato drve gospodinje in moške, da za ves denar nakupijo zaloge za ves teden, — Angsakaufe — toda le najpotrebnejše življenske artikule, drva, krompir, mast. Brezlednost pred 14 dnevi še ni bila vidna tujcu, je pa že pričela. Danes je ogromna. Beda je pred vratni. Mnoge trgovine in sploh podjetja so začela v masah odpustati nižje in srednje nastavljenice. V zadnjih dneh postaja položaj vedno bolj kritičen. Zato se množe vesti o nemirih.

Ker sem že povpraševal po vsem, sem vprašal tudi kako je "das ewig Weibliche", in so mi povedali s suhljatim "schmollend-rig" berlinskim humorom, da "in jeder Preislage von 2 Miljarden aufwärts". Tuja valuta ima prednost. Tozadevna borza notira nadprodukcijo. Beda in prostitucija sta dvojčka.

V Dresdenu ista slika, kakor v Berlinu. Reichswehr je baš vko-rakala. Prvič vidim torej zopet vojaštvo. Sami krepki močci, sta-

ri pruski Drill, dobro rejeni, o-prema prvoklasna, skoraj še bolj-ša kot pričetkom vojne. Najno-vejše strojne puške, po dve na enem vozičku. Oficirji in vojaki po starem oholi, ponosni, stramm do ekcesca.

Breslau — ista slika. Ne, ni več ista. Osem dni pozneje sem tu, pa že vidim po ulicah znatno več prosjakov obeh spolov, glad-ne dece, gruče brezposelnih, gru-če žensk... Prostitucija je tu o-čividno splošna in uprav vsiljiva. Po 100, po 200 mladih žensk, v gručah mirno stoji na križiščih, se izmučeno nasmihajo, trudno vabijo — pogled je obupen.

Ogromni kolodvor, eden izmed največjih na svetu, pa grmi in buči in je poln prerivajoče se množice, ki drvi, pa ne ve, kam. V soboto Praga. Kakor da sem prišel domov, na zdravje. Zanimive pa mučne nemške sanje so za mano. V tem kotlu ni lepo. In vendar je ta narod vražje živ. Trda je pokora, pa ga še ni izu-čila, in njegova politika vodi jo oni, ki je ne plačujejo.

Viator.

Umrla je

V Ložah pri Vipavi Ivanka Merena, vdova po učitelju in mati učiteljev Frana, Ivana in Josipa. Pokopnica je bila sestra tržaškega novinarja Maksa Cotiča, urednika "Edinosti".

Prav vsakdo—

kdor kaj išče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo priznava, da imajo čudovit uspeh —

mali oglasi

v "Glas Naroda".

ZANIMIVE KNJIGE ZNANIH PISATELJEV po znižani ceni

Kako sem se jaz likal. Spisal Jakob Alešovec. Povest slovenskega trpina. V pouk in zabavo. 1. 2. in 3. del. Vsi 3 zvezki vsebujejo 448 strani, \$1.60

Ljubljanske slike. Spisal Jakob Alešovec. Vsebuje 30 opisov raznih slovenskih stanov, ima 263 strani, .70

Prihajač. Spisal Dr. Fr. Detela. Splošno priljubljeni ljudski pisatelj nam tu slika v krasni povesti življenje na kmetih z vso svojo resnobo in težavami ter nam predločuje ljudstvo resnično tako, kakršno je. Knjiga vsebuje 157 strani, .50

Juan Miseria. Spisal P. L. Coloma. Zelo zanimiva, iz španskega prevedena povest. Vsebuje 170 strani, .60

Ne v Ameriko. Spisal Jakob Alešovec. Povest Slovencev v pouk. Po resničnih dogodostavljjen. Vsebuje 239 strani, .65

Darovana. Spisal Alojzij Dostal. Zgodovinska povest iz dobe slovanskih apostolov. V to povest je vpleteno delovanje in boj med kršćanstvom in poganstvom pri starih Slovanih. Vsebuje 149 strani, .45

Malo življenje. Spisal D. Fr. Detela. Kmečka povest, ki posega do dna v življenje slovenskega ljudstva ter se zlasti odlikuje po živo in resnično slikanih domačih značajih. — Vsebuje 231 strani, .55

Znamenje štirih. Spisal Conan Doyle. Kriminalni roman. Po vsem svetu znana povest, ki opisuje premetenost tajnega policista Sherlock Holmesa ter njegova bistroumna pota, kako je prišel na sled skrivnostnim zločinom. Vsebuje 144 strani, .50

Jernač Zmagovav. Spisal Henrik Sienkiewicz. Dve značilni povesti iz ljudskega življenja in trpljenja. Vsebuje 123 strani, .45

Kadnja kmečka vojna. Spisal Avgust Šenoa. Zgodovinska povest. Slavni pisatelj nam opisuje, kako je nastal kmečki punt in kako so se na si očaki, na čelu jim kmečki kralj Matija Gubec, nadalje kmet Elija Gregorič in drugi kmečki junaki borili zoper prevzetne graščake in junaško umirali mučeniški smrti. Vsebuje 378 strani, .70

POŠTNA PROSTA
"GLAS NARODA"
82 Cortlandt St., New York

MARIJINA POVEST

Spisal JEAN RAMEAU.

Za "Glas Naroda" priredil J. T.

(Nadaljevanje.)

Mlajši Jernej je bil pa deležen samo ljudskoškolske izobrazbe. Ko so ga ljudje pozdravljali, so mu rekli: Dober dan, Jernej! Ko so pozdravljali njegovega brata, so govorili: Dober dan, gospod Ciprijan!

Vse to je Jernej dobro vedel, ko je bil star sedemnajst let, pa kaj se je brigal. Ker je bil pozneje rojen, se je moral žrtvovati za svojega brata.

Ljubil je hišo, polje in travnike, ljubil je vso očetovo lastnino in vse je hotel izboljšati ter ga ni brigalo, če dela za drugega ne pa sam zase.

Ze par tednov je bil pa Jernej povsem drugačnih misli.

— Če bi bil jaz starejši, bi bil bogat, in bi napravil iz mene velikega gospoda. Ne bilo bi mi treba delati na polju, v šoli bi hodil — in če bi gospodična Kolomer držala svojo besedo — bi jo lahko nekega dne, morda čez leto, prosil za roko...

Pred očmi mladega sanjača se je razvila krasna slika.

Svetlolasa Parižanka je bila oblečena v belo svilo, na glavi je imela mirin venec in opirala se na njegovo roko, je svečano stopila v očetovo hišo.

Toda to so bile le sanje.

Ciprijan, da, on bi jo lahko zasnil. On bo dovolj bogat in dovolj izobražen zanj.

Ob takih mislih so se Jernejeve oči zasvetile v čudnem blesku.

Iz njih je sevala ljubeznost, iz njih sta sevala srd in sovraštvo. Ko je bila Marija odpotovala, je pobral po kotih stare Ciprijanove šolske knjige, in če je imel le trenutek časa, se je zaprl v svojo sobico ter pričel študirati.

Učil se je zgodovine, zemljepisja, učil se je vsega, kar je znal njegov brat.

Veliko bolj je hrepenel po učiteljevi družbi kot pa po družbi svojih tovarišev.

Ko se je neke nedelje vračal iz cerkve, je slišal ljudi govoriti, da to leto ne bo dobila stara gospa Kolomer nobenega obiska iz Pariza.

Vsa kri mu je planila iz srea. Upal je pa, da bo prišla Marija ob Novem letu. Pa je ni bilo ne za Novo leto, ne za Velikonoč, ne za Binkošti.

Ali bo sploh še kdaj prišla? Ali bo moral v svojem srečnem zakopati ta svoj najdražji spomin?

Jernej je dovršil osemnajsto in devetnajsto leto, zrasel je, in postal skoraj možak.

Slika svetlolase je nekoliko obledela v njegovem spominu.

Kadarkoli je bila pa košnja na zaplasknem travniku, je vztrepetalo nekaj v njegovi notranjosti. Spomin na tiste trenutke ga je presnil.

Po treh letih je izvedel neke nedelje, da je dala stara gospa Kolomer v hiši marsikaj popraviti in da pričakuje gostov.

— Kdo bo prišel? — je vprašal ves razburjen hlapca.

Povedal mu je, da se je mlada gospa Kolomer slednjič sporazumela s svojo taščo ter da bo prišla s svojo hčerjo meseca avgusta.

Ko je Jernej to slišal, je bil tako srečen, da bi najraši vrgel kapo visoko v zrak ter zaukal kot nabornik.

Gospodična Marija bo torej prišla, in jo bo videl. Bog ve, če se ga še spominja?

Od tiste ure naprej je živel v velikanskem razburjenju. Doma sploh ni videl nikogar, ničesar ni slišal, kar so mu rekli. Kako tudi, saj je živel v devetih nebesih.

Hodil je v cerkev, pel je in molil ter švalil Boga za preveliko izkazano milost.

Neke nedelje je bil tudi pri Bruskah svečan praznik. Ciprijan je bil dokončal svoje študije ter se prejšnjega večera vrnil iz Pariza. Bi je gospod od nog do glave. Nosil je mehak klobuk, rokavice, rdečo ovratnico. Imel je tako privite in namazane brke kot gospod učitelj.

Popoldne so kegljali za hišo. Ciprijan je bil strasten igralec. Tisto popoldne je sicer malo preveč pil, pa jih je vendar podiral, da je bilo veselje.

Osem kegljev je že padlo. Devetega pa ni mogel nihče izpodbiti. Ne oče, ne učitelj, ne župnik, ne druga povabljenega gospoda. Ciprijan je pljunil v roko, vzel največje kroglo ter jo zapodil po kegljišču.

Kegle je postavljali Jernej. Iz njegovih oči je sijala čudovita luč. Ničesar ni slišal, ničesar ni videl razen Marije pred svojimi očmi.

Kričanje ga je prebudilo iz sanj.

— Hej Jernej! Pazi! ... Jezus Marija!

Težka krogla je bila odskočila s tal naravnost v Jernejev obraz.

Jernej se je opotekel, parkrat se je zuzibal in telebnih na tla. Ko so ga dvignili, mu je bil ves obraz zalit s krvjo.

— Ali sem te? — je vprašal Ciprijan sočutno. — Zakaj pa ne paziš? Krogla se mi je izmuznila iz rok.

Vsi navzoči so potrdili, da je bilo ponesreči.

Katarina Bruskal je smrtnobleda pokleknila poleg svojega sina na ter mu skušala s robcem obrisati kri.

— Jernej! — je zamrmrala. — Vstani! — Prosim te vstani!

In s tresočimi ustnicami, ki niso bile vajene poljubovanja, je poljubljala svojega ubogega sina, kojega obraz je bil poloben kepi krvavega mesa.

Jernej je vztrepetal ob poljubu svoje matere, povzpela se je nekoliko ter jo poljubila na čelo, katero je že obkrožal venec sivih las. — Saj ni nič mati, — je rekel ter skušal stopiti na noge. Opetekajočih korakov je šel v hišo, naravnost v svojo sobo ter stopil pred ogledalo.

Prijel se je z obema rokama za stol zaprl oči in pomislil: Ah, sedaj sem grd in nakažen za večno. In ravno sedaj, ko ona prihaja...

Koleno mu je klečilo, srce mu je zastalo, in nezavesten je padel svoji materi v naročje.

— Jernej, Jernej! — je stokala mati. — Moj ubogi, ubogi Jernej!

(Dalje prihodnjič.)

O progresivnem davku.

Fr. Z.

Jaz ne vem, kaj je to, progresivni davek, in ali je to sploh kaj in tudi ne bom pisal o progresivnem davku, nego bom pisal o našem dedu — pa ne bi rad, da bi ded bral. Če bo videl napis: "O progresivnem davku", ne bo bral — davkov ne ljubi. Če bi pa bil naslov: "Naš ded", bi ga nemara prišla radovednost in bi bral in ni izključeno, da bi mi kako besedo zameril, pa bi bil ob klobuk. Kajti računam, za Božič mi bo dal nov klobuk — lani mi ga je dal, predlanskim tudi, in bi bilo klobuka škoda, če bi ga letos ne dobil.

Povedal bi pa to rad o našem dedu, da je dovršil 75. leto. Kdor bi se ga spomnil in mu šel čestitat temu dajem prijazen migljaj; naj vpraša deda, ali ne bo dal pokusni od črnega likerja. Neusmiljeno je dober! Pa naš ded bolj rad pozabi, gostom postreči — pravi, da je star. Drugih stvari ne pozablja, za druge stvari je čvrst, kakor bi jih štel 45.

Dasi rad gode o svojih boleznih in se mu za malo zdi, ko mu otroci ne verjamejo boleznim, in se mi pravzaprav smili: ako ga vesele bolezni, zakaj bi mu ne pustili veselja! In ta poglavitni njegovi bolezni so dve:

Poti se. Leži v postelji, zunaj je pasja vročina, on pa čez in čez zadet s pernicami in pije lipov čaj na debelo. In se poti. Pa silno vzemirja, kakšen je to vrag, da se poti, in stoka: — O jej, o jej! — in — kaj bo, kaj bo! — in še ana beseda mu pogosto uhaja v njegovih mukah: — Zos harunk! — te besede ne razumem, morebiti je češka, kajti naš ded je po rojstvu češka grča.

Druga njegova bolezen je ta in je prav tako čudna in huda, kakor prva: Sredi noči se nenadoma zbudi in je lačen! Strahovito lačen in vstane in stika okoli in se kuharica Urša prestrašena križa pod odejo in misli, da strašijo rajnika gospa.

Naš ded, po pravici povedano, ni moj ded, ampak je moj tast, in sem ga priženil. Torej nimam tolikšnih dolžnosti napram njemu, kakor pravi otroci. Pa mu vendar verjamem njegove bolezni. Se to mu verjamem, da ponosi nima spanja, dasi v nočni tišini odmeva njegovo smrčanje po vsej ulici in je policaj že prišel zjutraj vprašat, ali niso bili vlomilec v hiši, slišal da je, kakor da so pilili in vrtali železno blagajno.

Tako je z našim dedom in smo imeli sedaj ob njegovi petinasedmdesetletnici majhno domače slavlje. Prišli so vsi otroci in njih boljše oziroma slabše polovice, od živalstva pa so se udeležile slavlja govedina in gos in jež — mislim, jež je bil ponarejen, podoben mu je bil, toda okus je imel po kavi in po mandeljih, takšni niso pravi ježi. Bili smo enodušnega mnenja da so člani udeleženci izmed živalstva mnogo prispeli k povoljnemu uspehu večera in da naj se jim izreče javna zahvala.

Naš ded je bil ves večer prav dobre volje, jokal se je od ginjenosti in ni pozabil povedati, kako je bolen. In vsak hip je roko držal nad kročnikom in nad kozarcem in se branil da ne more več, ker je bolen, pa se je le dal omehčati, ker je bilo vsega dosti in bi bilo škoda, če bi ostalo. Naš ded je sploh jako varčen rojen je čeh, pa to sem že povedal.

Tudi vsa druga družba je bila vesela, moja žena se je smejala, da je dobila krč v desno peto, in potem smo se vsi smejali in nismo vedeli zakaj.

Bilo je mnogo napitnic, mislim, da so bile lepe. Po dva, po trije so govorili hkratu, da so se hitreje zvrstili. Jaz nisem govoril, toda sem sedel na stolu, ki je škripal, pa ne vem, ali je kdo zapazil, da ne govorim, nego da le moj stol škripa — dejal ni nobeden nič, vsi so bili zadovoljni.

Skratka — lepo je bilo. Drugi dan je bilo drugače.

Zdi se mi jibileji drugih ljudi mi ne store dobro. Drugi dan sem bil bolen tri dni. Zraven me je preganjala tista dedova beseda "zos harunk", venomer sem jo ponav-

ro Macafelo, ki kisllo zelje prodaja in copate.

Pa ni res, da se ženi. Mi je sam povedal, da tiste bolezni nima, da bi se ženil. In to povem zato, da mu zastran ženitve ne bo kdo čestital.

Angleška mornarica obide dominijske.

Na konferenci dominijonov Velike Britanije v Londonu je bilo sklenjeno, da obhodi poseben del angleške mornarice vse dominijone, začeni pri Kaplandiji. Pot pojde skozi Singapor in avstralske luke, mimo otokov v Pacifiku in konča v kanadskih pristaniščih. Ladje bodo na morju celih deset mesecev.

Tajnik Karla Habsburškega izročil švicarski policiji.

Barona Bruna Steinerja, ki je ogoljufal pokojnega Karla Habsburga pri prodaji dragocenosti za ogromne vsote, so francoske oblasti izročile švicarski policiji. — Slednja je zahtevala Steinerja radi sodnega postopanja, katero teče proti goljufu v Bernu. Z njim je izročena tudi njegova žena.

Naznanilo.

Rojakom v Duluth-u in železnem oljaju Minnesote naznanjam, da sem odprl moj urad na 215 Torrey Building, Duluth, Minn., kjer sem na razpolago rojakom v vseh zadevah.

GEO. L. BROZICH.

ROLE za PIANO

SLOV. IN HRVATSK. dobiti edino pri: NAVINSEK-POTOKAR 331 Greeve St. Conemaugh, Pa. PIŠITE PO CENIK.

Izšel je

"Slovensko - Amerikanski Koledar" za leto 1924.

Knjiga je znanstvene, poučne in zabavne vsebine in jo bi moral vsak imeti, ker mu bo mnogo koristila in ga bo v marsičem poučila.

SLOVENSKO - AMERIKANSKI KOLEDAR JE : KNJIGA, KI IMA TRAJNO VREDNOST. :

NAROČITE GA ŠE DANES.

Cena s poštnino 40 centov.

Za Jugoslavijo je ista cena.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY 82 Cortlandt Street : New York, N. Y.

Izšla je nova izdaja

'PESMARICA GLAZBENE MATICE'

Zbori za štiri moške glasove.

Uredil MATEJ HUBAD

Knjiga ima 296 strani, ter vsebuje sledeče pesmi z notami:

1. Na dan; 2. res oženi bi se; 3. Kazen; 4. Kmečka pesem; 5. Vgsovalec; 6. Na trgu; 7. Pesem o beli hišici; 8. Prošnja; 9. Dan slovenski; 10. Tih veter od morja; 11. Se ena; 12. Povelje, ve planine; 13. Stijal, solnce; 14. Lahko noč; 15. Deklica mila; 16. Slanca; 17. Vabilo; 18. Pastirček; 19. Rožmarin; 20. Cerkev; 21. Prošnja; 22. Imel sem ljubi dve; 23. Danica; 24. Savska; 25. Oblaček; 26. Planinska roža; 27. Hercegovska; 28. Ljubzen in pomlad; 29. Rožica i slavulj; 30. Naša zvezda; 31. Lahko noč; 32. Pod noč; 33. Kaj bi te pral; 34. Bože pravde; 35. Na grobih; 36. Nad zvezdami; 37. Vabilo; 38. Usliši nas; 39. Na morju; 40. Pastir; 41. Slovenska zemlja; 42. Barčica; 43. Oblaček; 44. Utopljenka; 45. Potrkali na okno; 46. Glas Grobova; 47. Katrica; 48. Deklica, ti si jokala; 49. Jaz bi rad ručičih rož; 50. Zlatenka; 51. V mraku; 52. Lepa naša domovina; 53. Vigred se povrne; 54. Vinška; 55. Oj dekle, kaj s tak žalostna; 56. Slanca; 57. Oj, te mlinar; 58. Pojdam v ruto; 59. Slovenec, Srb, Hrvat; 60. Naša zvezda; 61. V slovo; 62. Izgubljeni cvet; 63. Sanak spava; 64. Glejte, kako umira pravičnik; 65. Naprej; 66. Kje dem je moj; 67. Hey Sloveni; 71. Domovini; 72. Sokolska; 73. Jadransko morje; 74. Popotniška pesem; 75. Domovina; 76. Slovenski svet, ti si krasen; 77. U boj; 78. Večer na Savi; 79. Zrinsko, Frankopanka; 80. Što čutiš, srbine tužni; 81. Pobratništvo; 82. Pomlad in jesen; 84. V tih noč; 85. Milica; 86. Nijol; 87. Njega ni; 88. Pod okna; 89. Prva ljubzen; 90. Lahko noč; 91. Pri oknu sva; 92. Slanca; 93. Strunam; 94. Strunam; 95. Prošnja; 96. V ljubzen si ostala kraj; 97. Pod oknom; 98. Ljubzen in pomlad; 99. Lahko noč; 100. Rastanek; 101. Svračanje; 102. Tam, gdje stoji; 103. Prelja.

Cena s poštnino \$5.

"GLAS NARODA"

82 Cortlandt Street

New York

Kretanje parnikov - Shipping News

20. novembra: Dulio, Genoa.	11. decembra: Suffren, Havre.
21. novembra: Canope, Cherbourg, Hamburg; Pres. Van Puren, Cherbourg; Zealand, Cherbourg.	12. decembra: Paris, Havre; Pittsburgh, Cherbourg; Hamburg; Pres. Adams, Cherbourg; München, Bremen; Lapland, Cherbourg; Conte Rosso, Genoa.
22. novembra: Mount Clay, Hamburg.	13. decembra: George Washington, Cherbourg, Bremen; Hansa, Hamburg.
23. novembra: Majestic, Cherbourg; Rochambeau, Havre; Ohio, Cherbourg; Hamburg; Pres. Roosevelt, Cherbourg; Bremen; New Amsterdam, Bourgne; Tyrhenia, Cherbourg.	14. decembra: Andania, Cherbourg.
27. novembra: Herengaria, Cherbourg.	15. decembra: Majestic, Cherbourg; Derfflinger, Bremen.
28. novembra: Pres. Garfield, Cherbourg.	19. decembra: Pres. Monroe, Cherbourg; Orbits, Cherbourg; Hamburg; Veendam, Bourgne.
9. novembra: Albert Rullin, Cherbourg; Hamburg; Mongolia, Hamburg.	20. decembra: Cleveland, Cherbourg; Hamburg.
30. novembra: President Wilson, Trest.	22. decembra: Herengaria, Cherbourg; America, Cherbourg; Bremen; Albania, America; Seidlitz, Bremen.
1. decembra: Leviathan, Cherbourg; La Savoie, Havre; Olympic, Cherbourg.	26. decembra: Chicago, Havre; Pres. Van Puren, Cherbourg; Canope, Cherbourg; Hamburg.
5. decembra: Pres. Taft, Cherbourg; Bremen; Pres. Arthur, Bremen; Bremen; Bremen; Colombia, Genoa.	27. decembra: Westphalia, Hamburg; York, Bremen.
6. decembra: Thuringia, Hamburg; Minnekahda, Cherbourg; Hamburg.	28. decembra: Martha Washington, Trest.
7. decembra: America, Genoa.	29. decembra: La Savoie, Havre; Pres. Harding, Cherbourg; Bremen; New Amsterdam, Bourgne.

CUNARD

ALI NAMERAVATE DOSITI ROJAKE V AMERIKO?

6426 JUGOSLOVANOV BO LETOS PRIŠLO V DEŽELO.

Naj Cunard, praga pomaga Vašim rojakom, da dobio liste, viziranja ter fin da potrebna navodila, ki so potrebna za potovanje v Ameriko.

Vse potnike spremlja do parnika družinski uradniki brez kakovega posebnega doplačila. Potnikom, ki imajo Cunardove vozne listke, nikdar ni treba čakati, ker odpuje iz Evrope večkrat v tednu kak parnik te črte.

Vozni listki Cunard praga so veljavni za najhitreje parnike na svetu. Za nadaljna pojasnila se obrnite na našega mestnega agenta.

V Jugoslavijo u 9 dneh.

Vsak terek odpuje edes moriskih velikano.

AQUITANIA 45,674 ton

MAURETANIA 30,704 ton

BERENGARIA 52,022 ton

Razredno kaline 3. razreda z 2-4-6

posteljami. Prednostne jedilnice, kavice in polivališka. Tokrit krov za šotanje. Domača kuhinja. Domača udobnost. Brezskrbnost.

Naknadno denarja potom Cunard, takoj po prihodu v Jugoslavijo hitro, sigurno zaprosite. Za karte in namesta vstopajte pri najbližjem agentu v svojem kraju.

CUNARD ANCHOR LINE

25 Broadway New York.

Božična odplutja v Jugoslavijo

Za Božič bodo posebna odplutja.

LEVATHAN bo odplul 1. decembra.

PRESIDENT ARTHUR 5. decembra.

GEORGE WASHINGTON pa 12. decembra iz New Yorka.

Tudi druga odplutja. Preskrbljene so dobre zveze z Jugoslavijo preko Bremena ali Cherbourg. Uživate udobnosti potovanja na ameriških vladnih parnikih: velike kabine; zakonski pari in družine potujejo v posebnih prostorih; prostorni premnadi krov; postrežba uljudnih streljav; čvrstina in raznolika hrana.

United States Lines

45 Broadway New York City

Lokalni zastopniki v vseh mestih.

Upravitelji za

U. S. SHIPPING BOARD

POTOVALNI ZASTOPNIKI,

kateri so pooblašeni nabirati naročnine za "Glas Naroda", so:

Joseph Černe, Anton Simčič in Joseph Smazel.

Upravništvo.

Harmonike

Ako želite imeti res dobro in trpežno slovensko, nemško ali kromatično harmoniko, obrnite se na znano trgovko za pojasnilo ali pa pridite osebno.

LUBASOVE

Harmonike vseh vrst imam tudi v sahari in sem sedaj edini zastopnik teh pišite po cenik.

Se vam uljudno priporočam.

Anton Mervar

5021 St. Clair Avenue Cleveland, O.

Kako se potuje v starikraj in nazaj v Ameriko.

KDOR je namenjen potovati v starikraj, je potrebno, da je natančno poučen o potnih listih, priljubljenih drugih stvarih.

Pojasnili, ki vam jih zamoremo dati vsled naše dolgoletne izkušnje, vam bodo gotovo v korist; tudi priporočamo vedno le prvostanske parnike, ki imajo kabine tudi v III. razredu.

Tudi oni ki se niso ameriški državljani, morejo potovati v starikraj na oisk, toda potrebno je, da se povrnejo tekom šestih mesecev in so pripušteni brez vsake neprilike v to deželo.

Kako dobiti svojce iz starega kraja.

Kdor želi dobiti sorodnika ali pa svoja iz starega kraja, naj nam piše za pojasnila in navodila. Jugoslovanska letna kvota znaša 6426 novih priseljencev.

Za potne stroške izplačuje po našem naročilu JADRANSKA BANKA tudi v dolarjih.

Frank Sakser State Bank 82 Cortlandt Street New York Glavno zastopstvo Jadranske banke.

French Line

COGNAC CHATELAIN

New York, Plymouth, Havre, Paris

PARIS 12. decembra

New York, Havre, Paris

ROCHAMBEAU 1. novembra

LA SAVOIE 1. decembra

SUFFREN 11. decembra

New York, Vigo (Spain), Bordeaux

LA BOURDONNAIS 27. nov.

Plato za novačila lokalnega agenta ali na glavni uradi: 19 STATE STREET. NEW YORK

POTREBUJE SE SLUŽKINJA

pri slovenski družini v svoji lastni hiši. Plača po dogovoru. Za podrobnosti pišite na: J. U., Box 20, Stirling, N. J. (14,15&19-11)

Pozor čitatelji.

Opozorite trgovce in obrtnike, pri katerih kupujete ali naročate in ste z njih postrežbo zadovoljni, da oglašujejo v listu "Glas Naroda". S tem boste ustregli vsem

Uprava "Glas Naroda"

Vsak pevec bi moral imeti novo izdajo

"PESMARICA GLAZBENE MATICE"

Za štiri moške glasove